HE 45/2018 vp

- Maantielailla ratkaisut tienpidon ongelmiin
- Maakuntauudistuksen täytäntöönpano liikenteen hallinnonalalla

Liikenne- ja viestintävaliokunta 8.5.2018

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Hallituksen esityksen tavoitteet

- Maakuntauudistus, nykyistä pitkäjänteisempi liikennejärjestelmäsuunnittelu sekä tienpidon laadun varmistaminen ja valvonnan parantaminen ovat lakiuudistuksen keskeiset ajurit.

- Hallituksen esityksellä tehdään maakuntauudistuksen edellyttämät tehtävien ja henkilöstön siirrot ja muut tarpeelliset muutokset.
- Uudistuksella luodaan puitteet valtakunnalliselle ja maakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnittelulle.

- Matkojen ja kuljetusten palvelutasolla tarkoitetaan muun muassa turvallisuutta, kustannustehokkuutta sekä matka-aikaa ja sen ennakoitavuutta.

Maantielaki: Kolme keskeistä uudistuskokonaisuutta

1. Tienpidon laadun varmistaminen ja valvonnan parantaminen
   - Tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa, hankesuunnittelua ja kunnossapitoa sekä valvontaa koskevan sääntelyn kehittäminen
2. Tienpidon järjestämismalli
   - Tienpito säilyy valtion vastuulla ja maakunnat hoitavat tienpidon tehtäviä sopimuksen mukaisesti
3. Liikennejärjestelmäsuunnittelu
   - Valtakunnallinen ja maakunnallinen kaikki liikennemuodot kattava liikennejärjestelmäsuunnittelu

Tienpidon taso laadukkaaksi ja valvonta tehokkaaksi

- Maanteihin kohdistuvia yleisiä tavoitteita ja laatuvaatimuksia selkeytettäisiin ja täydennettäisiin
- Matkojen ja kuljetusten palvelutasosta ja kunnossapidon tasosta uudet säännökset valtakunnallisen yhtenäisyyden turvaamiseksi
  - Kolme tasoa: runkoverkko, muut valta- ja kantatiet, muut seutu- ja yhdystiet
- Lisätään säännökset tienpitäjän ja maakunnan omavalvonnasta ja Trafin viranomaisvalvonnasta
- Tienpitäjän (valtio) tulee huolehtia riittävän palvelutason ylläpitämisestä yleisten vaatimusten ja kunkin maantien liikenteellisen merkityksen kannalta

Tienpito valtion ja maakunnan sopimusmenettelyllä

- Maakunnat sopivat tienpidon tehtävien hoitamisesta enintään yhdeksällä tienpitoalueella – ei välttämättä nykyiset ELY-alueet
  - Tienpitoalueita koskevilla maakuntien yhteistyösopimuksilla keskeinen rooli maakuntien välisen työnjaon määrittämisessä
  - LVM:llä ja tienpitäjällä lausunto-oikeus tienpitoalueita koskeviin yhteistyösopimuksiin ja oikeus puuttua tarvittaessa (neuvottelumenettely)
- Tienpitäjä ja tienpitoalue valmistelevat tienpidon järjestämiseksi nelivuotisen tienpidon sopimuksen
  - Tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta rahoituksesta ja sen suuntaamisesta
  - Tienpitoa ja taloutta koskevista tavoitteista ja toimintatavoista sekä raportoinnista
  - Tarpeellisista vastuu- ja vahingonkorvauskysymyksistä
- Valtio vastaa tienpidosta ja sen kustannuksista Liikenneviraston toimiessa asiassa vastuuviranomaisena. Maakuntien hoidettavana olevien tienpidon tehtävien rahoitus eriteltäisiin maakunnittain.
  - Erittely tehtäisiin tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin ja muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistetaan maantieverkon ja sen kunnon yhtenäisyys sekä lain edellyttämän palvelutason ja kunnossapidon tason toteutuminen.

Liikennejärjestelmäsuunnittelu pitkäjänteiseksi

- Koskisi kaikkia liikennemuotoja, ei koskisi kunnissa ja kaupunkiseuduilla tehtävää liikennejärjestelmäsuunnittelua
- Tavoitteena edistää pitkäjänteistä liikennejärjestelmäsuunnittelua sekä varmistaa alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun jatkuvuus ja linkitys valtakunnalliseen suunnitteluun
- Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma
  - Nykyisiä hyviä käytäntöjä viedään osaksi maakunnan tulevaa suunnittelujärjestelmää
  - Kytkennät muuhun maakunnan, liikenneviraston ja kuntien suunnitteluun
- Uutena asiana valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma
  - Määrittäisi valtakunnallisesti strategisia pitkän tähtäimen tavoitteita koko liikennejärjestelmälle sekä rahoituksen tasoa ja malleja
  - 12-vuotinen, valtioneuvoston päätös
  - Kytkennät aluekehityspäätöksiin ja valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden päätöksiin

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Esitykseen sisältyvät maakuntauudistusta koskevat lakiehdotukset

- Maantielain muutokset
- Virastolait (Liikennevirasto ja Liikenteen turvallisuusvirasto)
- Laki liikenteen palveluista: julkisen henkilöliikenteen tehtävien siirrot ja lentoliikenteen ostot
- Ilmailulaki: lentopaikat
- Ratalaki (vuorovaikutus)
- Ajoneuvojen siirto: sopimus maakunnan kanssa
- Saimaan kanavan komissio: Etelä-Karjalan maakunta
- Vesiliikennelaki: (maakunta, kunnat, LUOVA)
- Voimaanpanolaki (henkilöstön, sopimusten, vireillä olevien asioiden, ym. siirrot)

Liikennehallinto ja maakuntauudistus

Maakunnat aloittavat toimintansa 1.1.2020:

1) ELY-keskuksissa liikennevastuualueilla (9) hoidetut tehtävät siirtyvät pääsääntöisesti hoidettaviksi maakunnissa.

2) Siirtyvät tehtäväkokonaisuudet on kirjattu **maakuntalain 6 §:ään**:

1 mom: Maakunta hoitaa sille lailla säädettyjä tehtäviä seuraavilla tehtäväaloilla:

14) liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö ja toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun;

15) yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustustehtävät

2 mom: Maakunta voi lisäksi hoitaa:

- Liikennepalveluiden maakunnallista kehittämistä ja järjestämistä sekä julkisen henkilöliikenteen suunnittelua ja järjestämistä samoin kuin sitä koskevia valtionavustustehtäviä, lukuun ottamatta Liikennekaaressa mainittujen kunnallisten ja seudullisten viranomaisten toimialaa ~~**sekä raideliikennettä;**~~
- Saaristoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä.

Liikennetehtävien rahoitus maakuntauudistuksessa:

- **Yleiskatteellisena** rahoituksena toteutetaan: joukkoliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (34ME), liikkumisen ohjaus (900 000 E), eräiden lentopaikkojen rakentaminen ja ylläpito (1ME), yksityisteiden valtionavustus (700 000e).
- Suurin osa liikenteen rahoituksesta toteutetaan **erillisrahoituksena:** tienpito (n. 410 ME), yksityistielossit ja lautta-alusten tuki (2,3ME), saaristoliikenne (18 ME), lentoliikenteen ostot Savonlinna-Hki (1ME)

Maakuntiin siirtyvät tehtävät ja henkilöstö

Jokaisen 18 maakunnan tehtävät

- Tienpitoalueesta sopiminen muiden maakuntien kanssa
- Liikennejärjestelmäsuunnittelu, liikenneturvallisuuden edistäminen, maankäytön ja liikenteen yhteistyö
- Maakunnalle valmistellun tienpidon ja liikenteen suunnitelman sekä Liikenneviraston kanssa tehtävän tienpidon sopimuksen hyväksyminen
- Lisäksi muut maakuntalain mukaiset liikennetehtävät: yksityistieavustukset, liikkumisen ohjaus, ja maakunnan päätöksen mukaisesti julkinen henkilöliikenne ja saaristoliikenne

Tienpitoalueiden tehtävät - tienpidon tilaajatehtävien järjestämistä

- Tienpidon ja rahoituksen suunnittelu
- Tienpidon ja liikenteen suunnitelman ja tienpidon sopimuksen valmistelu
- Maanteiden hankesuunnittelu
- Maanteiden suunnittelun, kunnossapidon ja rakentamisen hankinnat
- Tienpidon laadun valvonta, tietojen tuottaminen maantieverkosta

Maakuntiin siirtyisi yhteensä noin 325 htv (sis. Tienpito- ja liikennejärjestelmätehtävien lisäksi muutkin liikennetehtävät)

Valtiolle siirtyvät tehtävät ja henkilöstö

Liikennevirastoon siirtyvät tehtävät

- Liikennevirasto on tienpitäjä
- Liikennevirasto vastaisi jatkossa valtiolle maantieverkon omistajuudesta johtuvista tehtävistä sekä tienpidon valtakunnallisista tehtävistä
- Tienpitoa palveleva taloushallinto (nykyisin KEHA)
- Liikennevirastoon ELYiltä ja KEHA:sta siirtyvät (keskitettyinä hoidetut) valtakunnalliset tehtävät yhteensä noin 80 htv

Liikenteenohjausyhtiöön siirtyvät tehtävät

- Liikennevirastossa nykyisin hoidettavat liikenteenohjaustoiminnot yhtiöitetään valtion osakeyhtiöksi 1.1.2019 alkaen
- Tieliikennetelematiikka Asiakaspalvelukeskuksen tehtävät
- Liikenteenohjausyhtiöön ELYiltä siirtyy yhteensä noin 20 htv

Kaikki siirrot 1.1.2020

Kiitos!
Lisätietoja: www.lvm.fi

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ